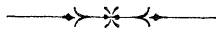


bijeenkomsten en onder den indruk, getuigen geweest te zijn van nuttigen en degelijken arbeid gingen de leden uiteen.

PINKHOF.



## INGEZONDEN.

SANATORIUM „ORANJE-NASSAU'S-OORD”.

*Geachte Gérant!*

Gij zoudt mij zeer verplichten door een plaatsje in te ruimen voor het volgende:

Het is mij gebleken, dat de inhoud der circulaire en der „Voorwaarden „voor opneming in het sanatorium „Oranje-Nassau's-oord”, welke ik in het laatst van Augustus aan alle collega's in Nederland heb gezonden, door enkelen hunner geheel verkeerd is opgevat.

De op- en aanmerkingen, die ik hoorde, betreffen in hoofdzaak twee punten.

Primo: teleurstelling over het feit, dat de vorstelijke stichting niet zal zijn een sanatorium voor minvermogenden, maar voor meergegoeden, en

Secundo: ontstemming over de bepaling, dat patiënten, die opgenomen wenschen te worden, zich moeten onderwerpen aan een onderzoek van een der geneeskundige adviseurs, in de circulaire genoemd.

Het eerste punt is naar ik meen voldoende weerlegd door den Voorzitter van het voorloopig Bestuur van de Stichting „Oranje-Nassau's-oord”, Jhr. DE RANITZ in het *Algemeen Handelsblad* van 17 Sept. l.l. en van 23 Sept. l.l. Ik geloof daarover te mogen zwijgen. Dit is dan ook niet zoozeer een medisch bezwaar als wel het tweede punt, waarover ik hierbij een kleine toelichting wensch te geven.

Het spreekt van zelf, dat deze maatregel niet is genomen om enkele minder fraaie motieven, die ons daaromtrent worden toegedicht.

In de „Voorwaarden” zal men gelezen hebben, dat het voornemen bestaat om in het Sanatorium zooveel mogelijk alleen de patiënten op te nemen, die aanleg vertoonen voor tuberculose van de longen, of reeds in het eerste tijdperk van die ziekte verkeerden, en wier toestand het vermoeden wettigt, dat zij binnen betrekkelijk korten tijd volkomen hersteld, of althans aanmerkelijk verbeterd het Sanatorium zullen kunnen verlaten.

Aan deze bepaling moet in een sanatorium, dat een min of meer nationaal karakter draagt, veel meer dan in een particuliere inrichting de hand gehouden worden. Werd er geen zoodanige grens gesteld, dan zouden zeer waarschijnlijk vele bedden ingenomen worden door lijders, wier toestand reeds bij hunne opneming hopeloos is, terwijl de lijders, die nog te helpen zijn, zoolang op plaatsing zouden moeten wachten, dat ook hun toestand hopeloos zou zijn geworden.

Het Bestuur van Oranje-Nassau's-oord zal, zeer terecht, den Geneesheer-

Directeur verantwoordelijk stellen voor de juiste nakoming van deze bepaling. Het eindoordeel voor opneming zal dus altijd aan hem zijn.

De bedoelde bepaling zou intusschen niet gehandhaafd kunnen worden, als het aan ieder huisarts vrijstond om te beslissen of een patiënt al of niet in de termen valt om opgenomen te worden. De huisarts is daarvoor niet de meest onpartijdige beoordeelaar. Hij leeft dikwijls te veel met zijn lijders mede, en is eerder dan een ander geneigd om aan de wenschen van een patiënt te voldoen, ook al zou een physisch onderzoek hem de overtuiging schenken, dat zijn patiënt door een sanatorium-behandeling niet meer te helpen is.

Ook is de mogelijkheid niet uitgesloten, dat de huisarts in moeielijkheden kan geraken, als hij niet toegeeft aan den drang van den patiënt, of van zijne omgeving om sanatorium-behandeling aan te vragen, als hij meent, dat zijn patiënt daarvoor niet meer in aanmerking komt. In zulk een geval heeft de huisarts kans een patiënt te verliezen, omdat men bij een ander zal beproeven, wat een consciëntieus medicus meent te moeten weigeren. De geneeskundige adviseur kan hier de man zijn om moeielijkheden te voorkomen.

Alleen door een objectief onderzoek, in verband met de anamnese, kan een juiste beoordeeling worden verkregen. Het eenvoudigst zou zijn, dat alle patiënten, die opneming verlangen, zich bij mij aan een onderzoek onderwierpen, maar om aan velen het verdriet en de kosten van een vergeefsche reis te besparen, riep ik de hulp in van anderen, die in verschillende streken van ons land gevestigd zijn. Maar bij die heeren *moet* een patiënt niet te recht komen; hij *kan* ook bij mij terecht. Ook mijn naam staat in het lijstje van de geneeskundige adviseurs.

Wat een vergeefsche reis naar het Sanatorium beteekent voor een lijder, die daar te vergeefs aanklopt, laat zich beter gevoelen dan beschrijven. En dat de vrees niet denkbeeldig is, als zouden vele patiënten een vergeefsche reis naar het Sanatorium maken, leert ons de ervaring in het buitenland opgedaan.

Als men een jaarverslag van een buitenlandsch sanatorium in handen krijgt, is het een zeldzaamheid als de Geneesheer-Directeur niet steen en been klaagt over het ongeschikte materiaal, dat hem ter verpleging wordt gezonden, en wanneer men, zocals ik gedaan heb, vele sanatoria bezoekt, en dit punt met de Geneesheeren-Directeur bespreekt, dan is er geen enkele, die er zich niet over beklagt, dat er zooveel bedden worden ingenomen door patiënten, die eigenlijk niet in een sanatorium thuis behooren. Het gevolg is dan ook, dat langzamerhand alle Duitsche sanatoria — de particuliere natuurlijk uitgezonderd — de hulp inroepen of zullen inroepen van de zogenaamde „Vertrauens-Aerzte”.

Maar wij behoeven niet eens in het buitenland in de leer te gaan. Ons eigen vaderland biedt ons daartoe gelegenheid aan. Vraag eens naar de ervaringen van de Nederlandsche Vereeniging tot behartiging der belangen van minvermogende longlijders te Davos, en gij zult de meest curieuse staaltjes hooren.

Ook mijn eigen ervaring op dit gebied is reeds leerzaam genoeg. De onge-

veer 150 brieven, die ik van collega's ontving, die mij plaatsing voor patiënten in het — nog niet voltooide — Sanatorium vragen, geven mij de overtuiging, dat vele lijdens een vergeefsche reis naar „Oranje-Nassau's-oord" zouden doen.

Er is mij geschreven, dat ik niet gelukkig ben geweest in de keuze van de geneeskundige adviseurs. Ik twijfel zeer aan de juistheid van die opmerking, want ik ben voorgelicht door mannen, die door hun ambt geacht mogen worden, volkomen op de hoogte te zijn van locale toestanden en verhoudingen.

In de eerste plaats noodigde ik, namens het Bestuur, de geneesheeren uit, die — voor zoover zij niet van woonplaats veranderd zijn — voor het Sanatorium te Davos werkzaam zijn, en door wier goede zorgen de toestand daar zooveel verbeterd is. Vervolgens vroeg ik raad bij de Inspecteurs van het Geneeskundig Staatstoezicht, die mij allen hun hulp welwillend hebben verleend. Ik heb inderdaad hoop, dat ik hierbij niet heb misgetast, alhoewel 13 van de 18 adviseurs mij persoonlijk onbekend zijn.

De ontstemming over de benoeming van geneeskundige adviseurs, is niet zoo algemeen als enkelen het willen doen voorkomen. Want de Vereeniging van het Volkssanatorium „Hellendoorn" heeft, op voorstel van het Bestuur, in haar Reglement van opneming dezelfde bepalingen gemaakt omtrent de geneeskundige adviseurs, zoo mogelijk nog iets scherper. In dat Bestuur hebben zitting alle klinische hoogleeraren en verder enkelen onzer beste medici. De corypheeën onzer wetenschap vinden de maatregel dus nog niet zoo slecht.

Ik hoop, dat het mij gelukt is de ware bedoeling van het optreden der geneeskundige adviseurs in het licht te stellen. De adviseurs zijn geen contrôleurs van de huisdokters, want zij krijgen nimmer een rapport van een huisdokter onder de oogen. Een patiënt *moet* niet, maar *kan* zich door een ander dan door mij laten onderzoeken. De patiënt, voorgelicht door den huisarts, is volkomen vrij in zijn keuze, en de huisarts heeft geen reden zich te beklagen over een maatregel, die in het belang van het Sanatorium dringend wordt geboden.

U dankend voor de toegestane ruimte,

*Uw dienstw.*

J. W. F. DONATH.

Oranje-Nassau's-oord, 1 October 1901.

---

#### V I R C H O W - H U L D E.

De Commissie voor de VIRCHOW-hulde heeft onder dankzegging de eer te berichten, dat zij ter eere van VIRCHOW's tachtigsten geboortedag een som van 1000 Mk. in het VIRCHOW-fonds heeft kunnen storten, bijeengebracht door de Heeren:

Dr. D. ALETRINO, Amsterdam; Dr. J. BAART DE LA FAILLE, Leeuwarden; Dr. P. J. BARNOUW, Dr. W. A. BAÜMER, Dr. PH. BEFFIE, Dr. D. DE BOIS, Prof. L. BOLK, Amsterdam; Dr. H. VAN BOMMEL VAN VLOTEN, Arnhem; Dr. G. BOOM, Dr. A. BONEBAKKER, Dr. J. D. BRAND, Dr. J. M. G. V. D. BRINK, Dr. H. BROCKMANN, Dr. H. BURGER, Dr. H. A. CAMPAGNE, Dr. H. COOPMAN, Amsterdam; Dr. T. H. BLOM COSTER, 's-Gravenhage; Dr. A. COUVÉE, Dr. A. CYFER, Dr. H. J. DAMEN, Dr. C. C.